

Vaasa, 4.6.2008

EI TÄSTÄ EDEMMÄKSI!

Professori Ilkka Virtasen avaussanat paljastettaessa
Mannerheim-ristin ritari, eversti Alpo Marttisen muistolaatta
Vaasan Kasarmitorilla 4.6.2008

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, Pohjanmaan Sotilasläänin Herra Komentaja, Hyvät naiset ja her-
rat!

Värderade veteraner från våra krig, speciellt Ni Sextiättan-veteraner, Österbottens Militärläns Herr
Kommendör, Mina damer och herrar!

Ei tästä edemmäksi! Inte mer längre fram! Det här var överstelöjtnant Alpo Marttinens och hans
trupps motto, när IR 61 under midsommarhelgen 1944 stoppade fiendens frammarsch på Karelska
näset. Tienhaara västerut om Viborg blev Finlands lås, som höll till slutet av kriget. Dessa strider
vid Kivisalmi och Tienhaara var den första avväjningssegern i den serien, som följdes av segrarna
vid Tali – Ihantala, Viipurinlahti, Äyräpää – Vuosalmi, Ilomantsi och många andra, med vilka Fin-
lands självständighet och frihet blev garanterad.

Vihollinen oli pitkän asemasotavaiheen jälkeen aloittanut massiivisen hyökkäyksen Karjalan kan-
naksella 9.6.1944. Vihollisen joukot etenivät ja suomalaiset joutuivat vastaavasti perääntymään no-
peassa tahdissa kohti länttä. Rintamalinja taipui ensin pääasemasta VT-linjaksi (Vammelsuu – Tai-
pale) ja muutaman päivän kuluttua VKT-linjaksi (Viipuri – Kuparsaari – Taipale), muttei taittunut
eikä murtunut. Eteläosastaan rintama oli siirtynyt 100 km matkan aina Viipuriin saakka, pohjoispää
pysyi Taipaleessa. Viipuri menetettiin ammuspulan, johtamisessa vallinneiden epämääräisyyksien –
jopa suoranaisten virheiden – ja muiden syiden takia lähes taisteluitta muutamassa tunnissa
20.6.1944. Suomen lippu laskettiin Viipurin linnan tornista, joukot vetäytyivät rintamalinjan takana
olevan salmen länsirannalle ja sillat räjäytettiin.

Everstiluutnantti Alpo Marttinen ja hänen johtamansa ruotsinkielisten pohjalaisten muodostama IR
61 saivat vastuulleen asemien puolustamisen Kivisillan kapeikossa ja Tienhaaran alueella. Viholli-
sen toistuvat hyökkäykset torjuttiin niin, että vihollinen ei missään vaiheessa saanut pysyvää jalan-
sijaa salmen länsirannalla. Kiihvimmat taistelut käytiin juhannuspyhien aikaan 22.–25.6.1944.
Tienhaaran taistelu oli ensimmäinen siinä torjuntavoittojen sarjassa, jolla Suomen itsenäisyys ja va-
paus kesällä 1944 pelastettiin. IR 61:n ja sen komentajan Alpo Marttisen rooli Tienhaaran voittooi-
sissa taisteluissa oli niin ratkaiseva, että Marttinen ylennettiin taistelujen vielä kestäessä 23.6.1944
everstiksi, nuorimpana tuon sotilasarvon koskaan saavuttaneena Myöhemmin samana vuonna, Itse-
näisyypäivän alla 4.12.1944 Marttisesta tuli Mannerheim-ristin ritari n:o 163.

Efter kriget blev Marttinen som kommandör för Vasa Militärdistrikt under åren 1945 – 46. På grund av så kallad vapenmusselprocessen måste Marttinen flytta först till Sverige och senare till Förenta Staterna, där han skapade en ny militärkarriär och blev överste också i US Army.

Vi har i dag samlats att hedra Marttinen och hans stora förtjänster för Finlands frihet och självständighet med att avtäckas hans minnestavla här invid Vasa Kaserntorget på det hus, där staben för Vasa Militärdistrikt efter kriget var förlagt. När vi på detta sätt hedrar Marttinen och hans förtjänster, hedrar vi på samma gång alla soldater i hans regemente och också alla andra veteraner, som med tapperhet och uppoffringar garanterade vårt land dess frihet och självständighet.

Jag har en stor ära att be filosofie licentiat och filosofie doktor h.c. Harry Järv, själv en Sextiättanveteran och Marttinens vapenbroder, att avtäckas Mannerheimriddaren, överste Alpo Marttinens minnestavla. Harry Järv, var så god.